

Gi tingene dine en ny sjanse – ikke la Black Friday bestemme!

Black Friday kommer hvert år med løfter om billige varer og raske kjøp. Men har du noen gang tenkt over hva det egentlig koster oss? Ikke bare i kroner og øre, men for naturen, klimaet og ressursene vi alle er avhengige av?

Når noe går i stykker burde den første tanken være reparasjon, skriver innsenderen. Foto: **Ragna Marie Henden**

Elizabeth Rojas

Klima- og miljørådgiver, Kristiansand kommune

Vi har blitt vant til å tenke nytt, nytt, nytt, men hva om vi snudde tankegangen? Hva om vi begynte å ta vare på det vi allerede har? Når noe går i stykker burde den første tanken være reparasjon. Reparasjon er ikke gammeldags, det er smart. Det handler om å gi tingene våre et lengre liv, spare ressurser og si nei til sløsing.

I Kristiansand har vi vært nysgjerrige på hvordan folk forholder seg til reparasjon. Derfor gjennomførte Bølgen bærekraftsenter en undersøkelse i 2024 med 151 husholdninger. Resultatene overrasket oss. Mange hadde faktisk forsøkt å reparere både klær og elektronikk de siste to årene. Viljen er der!

Kan det fikses? Klart det kan!

Men vi fant også en annen side av historien: Mange mislyktes. Hvorfor? Dårlig kvalitet, mangel på reservedeler og lite tilgjengelig informasjon. For eksempel prøvde nesten halvparten å reparere elektronikk, men over en tredjedel klarte det ikke. Det sier mye om hvor vanskelig vi har gjort reparasjon i praksis.

Et system som motarbeider oss

Undersøkelsen viser at folk ønsker å gjøre det riktige. Men systemet er rigget for at vi skal kjøpe nytt. Billige produkter flommer inn fra hele verden, laget for å vare kortest mulig. Når noe går i stykker, er det ofte billigere å kjøpe nytt enn å reparere.

Står i kø for å få reparert turtøy

Produktene er billige og med dårlig kvalitet, reparatører mangler tilgang til deler og manualer, og reservedeler er dyre. Det er nesten som om vi har bygd et system som aktivt motarbeider det vi vet er riktig.

Vi må gjøre reparasjon enklere og mer attraktivt. Det betyr flere reparatører, bedre tilgang til deler og kunnskap og en kultur der reparasjon er et naturlig valg. Pris er en stor utfordring, og reparasjon må bli konkurransedyktig.

Tilgjengelighet er en annen utfordring. Vi trenger synlige reparatører og løsninger som gjør det enkelt å finne dem. Vi må også styrke kunnskapen, både gjennom opplæring og holdningsendring, slik at reparasjon blir en del av hverdagen.

Jeg husker da kjøleskapet mitt sluttet å virke. Første tanke? Kjøpe nytt. Det er jo det reklamen forteller oss. Men mannen min fant ut at feilen var enkel å fikse. Det kostet oss mye mindre enn halvparten av et nytt kjøleskap, og vi slapp å kaste en stor haug med metall og plast. Et kjøleskap er nemlig en av de mest ressurskrevende husholdningsartiklene å produsere.

Men hvorfor tenker vi ikke på å reparere oftere? Fordi vi har blitt vant til at nytt er enklere, og fordi vi glemmer at alt vi lager koster naturen noe.

Heldigvis skjer det ting

I Kristiansand tar vi grep. Gjennom ReDo-prosjektet og Reparatørnettverket samler vi lokale reparatører, håndverkere og ildsjeler for å styrke reparasjonskulturen. Vi jobber for en sirkulær økonomi, og støtter EUs kommende «Right to Repair»-direktiv. Målet er klart: Reparasjon skal bli normen, ikke unntaket.

Dette handler ikke bare om miljø. Det handler om lokale og grønne arbeidsplasser, om å ta vare på ressursene våre og om å gi folk mulighet til å velge grønnere. Når vi reparerer, skaper vi verdier lokalt, sparer penger og gjør noe godt for planeten. Det er faktisk som et kinderegge: økonomisk gevinst, miljøgevinst og sosial gevinst – alt på én gang!

Neste gang du ser et Black Friday-tilbud, spør deg selv: Trenger jeg dette? Eller kan jeg reparere det jeg har? Vi kan starte med det enkle – reparere klær, fikse en stol, bytte en skjerm. Og vi kan støtte de som gjør reparasjon mulig.

Har du lyst til å vite hvor du kan finne en reparatør i Kristiansand? Sjekk denne oversikten: [Kristiansand Gjenbruksguide – Google My Maps](#)